

Eessõna

Viru-Nigula vald on külade- ja muististerikas omavalitsusüksus Lääne Virumaal, kes on seadnud oma arengueesmärgiks elanikkonna arvu suurendamise ja selleks tingimuste loomise. Enamik Viru-Nigula valla sotsiaalsetest, majanduslikest ja demograafilistest vajadustest eeldab nende lahendamiseks pikemaajalist strateegilist ja huvitatud poolte vahel kooskõlastatud tegevust. On vajalik, et püstitatud eesmärgi saavutamiseks tehtavad jõupingutused oleksid üksteist toetavad. Kehtestatav üldplaneering on üks konkreetne võimalus selle saavutamiseks.

Üldplaneeringu koostamise algatas Viru-Nigula Vallavolikogu oma määrusega nr 17 22.09.2005. Koos sellega oli ka otsus keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks. Strateegilise keskkonnamõju hindamise aruanne on Viru-Nigula valla üldplaneeringu koosseisuline dokument.

Planeeringu koostas ja keskkonnamõju hindas AS Entec. Planeerimist juhtis projektijuht Valdeko Palginõmm, keskkonnamõju hindasid keskkonnaekspertid Mihkel Vaarik (litsents KMH 001) ja Jüri Teder (litsents KMH 069).

On oodata, et üldplaneering pakub huvi järgnevalt loetletuile: Eesti Vabariik (Keskkonnaministeeriumi Lääne-Viru Keskkonnateenistus), Lääne-Viru Maavalitsus, Viru-Nigula valla elanikud ja omavalitsusorganid, naabervaldade vallavalitsused, Kunda linnavalitsus, aga samuti valla äriühingud, üldsus ning paljud mittetulundusühingud.

SISUKORD

EESSÕNA	1
SISUKORD	2
1. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA SISU	3
1.1 LÄHTEKOHAD	3
1.2 ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE ALUS	3
1.3 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA SISU	3
2. KASUTATUD ALUSMATERJALID	5
2.1 LOETELU	5
2.3 SEADUSANDLIK TAUST.....	6
3. ÜLDPLANEERINGU SEOTUS STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDE KESKKONNAKAITSELISTE ASPEKTIDEGA	7
3.1 EUROOPA LIIDU PLANEERINGU DOKUMENDID.....	7
3.2 NATURA 2000 VÕRGUSTIK.....	8
3.3 EESTI TASAND.....	8
3.3.1 Eesti Natura 2000.....	9
4. MÕJUTATAVA KESKKONNA LÜHIKIRJELDUS	11
4.1. LÄHTEKOHT KIRJELDUSEKS	111
4.2 VIRU-NIGULA VALLA KESKKONNAST	11
4.3 KOHALIKU KESKKONNASEISUNDI VÕIMALIKUD MÕJUTAJAD	15
5. ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMIST MÕJUTAVAD ARENGUALTERNATIIVID	17
5.1 MEETOD ALTERNATIIVI VALIKUKS JA KASUTAMISEKS	17
5.1.1 Lähteolukord.....	17
5.2 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE.....	19
5.3 PARIMA ALTERNATIIVI KIRJELDUS	22
5.4 ARENG ÜLDPLANEERINGU PUUDUMISEL JA SELLE PROGNOOSITAV KESKKONNAMÕJU.	22
5.4.1 Olulise keskkonnamõju üldplaneeringu lahendused.....	22
5.4.2 Üldplaneeringu puudumisest esilekerkiv oluline keskkonnamõju.....	25
6. HINNANG ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEST TULENEVALE KESKKONNAMÕJULE	27
6.1 KESKKONNAMÕJU ÜLDKIRJELDUS	27
6.2 MÕJUDE EELDATAV LOKALISEERUMINE.....	29
7. MEETMED ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS/LEEVENdamISEKS	32
8. RASKUSED-TAKISTUSED KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDE KOOSTAMISEL	34
9. OLULISE KESKKONNAMÕJUGA TEGEVUSTE SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED JA INDIKAATORID	35
10. KOKKUVÕTE	37

LISAD

LISA 1. KSH PROGRAMM

LISA 2. PROGRAMMI KINNITAMISE KIRI

LISA 3. KSH ARUANDE AVALIKUSTAMISE MATERJALID

KAART 1 ÜLDPLANEERINGU PUUDUMISEST TEKKIVAD ALAD KUS TEGEVUSED OLULISE KESKKONNAMÕJUGA

1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja sisu

1.1 Lähtekohad

Viru-Nigula valla keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk avaneb läbi planeeringuhierarhia planeeringute ja valla arengukava eesmärkide.

Esiteks, kõrgema tasandi, Lääne Viru Maakonnaplaneeringu 2010+ eesmärk on määrata läbi maakonna territooriumi üldistatud käsitlemise asustuse arengutingimused ja olulisemad maakondlikud infrastruktuuri objektid. Seda arvestavalt on ka Viru-Nigula vallas, kus 1974-77. a haldusreformiga ja külade ühendamise tulemuseks on 35 küla, rida eeldusi arenemiseks. Arenemise võti on nende eelduste oskuslikus ja loovas ärakasutuses.

Teiseks, Viru-Nigula vald omab arengukava. Kuigi Viru-Nigula valla arengukava ajaline ulatus on lühike, on temaga püstitatud strateegiline eesmärk selge ja jõuline – suurendada valla elanike arvu ning luua selle tarbeks tingimused. Arengukava on andnud teemad üldplaneeringus käsitletavatele. Planeering, mis esialgu toetab arengukava valla haldusterritooriumi kasutamises ja hõlvamises perioodil 2004-2007 a, peab töötama, juhul kui ei koostata uut arengukava, valla elu-olu arendamise juhtdokumendina keskpikas – 10-15a perspektiivis.

1.2 Üldplaneeringu koostamise alus

Üldplaneeringu aluseks on Planeerimisseadus (RT I 2002, 99, 579). Antud seaduse § 8 (3) näitab mida planeering ära määrab. Ta on dokument, mis:

1. kujundab ja suunab ruumilist arengut seades seejuures tingimusi ja piiranguid arengut saatvatele majanduslikele, sotsiaalsete ja kultuurilistele mõjudele;
2. seab tingimusi keskkonda säästvaks ja tasakaalustatud tegevusteks, ennekõike maa- ja veealade kasutamiseks;
3. määrab tiheasustusega alad ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ning juhud;
4. määrab miljöövärtuslikud alad, põllumaad, pargid, haljasalad ja näitab võimalused maastikuelementidele ja looduskooslustele kaitse- ja kasutamistingimuste seadmiseks;
5. näitab roheline võrgustiku paiknemist;
6. määrab teede, tänavate asukohad ja liikluskorralduse üldised põhimõtted ning rea tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohad;
7. määrab puhke- ja virgestusalad;
8. täpsustab ranna ja kalda piiranguvööndid ning ehituskeeluvööndid.

1.3 Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja sisu

Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikuks aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RTI 2005, 15, 87).

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on:

- 1) arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- 2) tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse;
- 3) edendada säästvat arengut.

Konkreetsemat eesmärgid on:

näidata valla strateegilise arenguvisiooni ja üldplaneeringu kooskõla territooriumi keskkonnavõimalustega;

tekitada valla elanikkonnas positiivne hoiak ja meelestatus valla arenguväljavaadete osas;

olla valla volikogule abivahendiks üldplaneeringu kehtestamisotsuse langetamisel.

Hindamine tähendas keskkonnaekspertide kriitilisi vaatlusi üldplaneeringu lahenduste kohta. Samas toimus ka planeerijate seisukohtade ja lahenduste analüüs, otsiti lahendustega kaasnevaid keskkonnamõjusid, hinnati neid mõjusid ja oluliste mõjude esinemisel, juhiti planeerijate tähelepanu neile.

Ekspertide töö seisnes:

- materjalide kokkukoondamises;
- materjalides sisalduva keskkonnaalase teabe analüüsis,
- maa-ameti kaardiserveris olevate valla külade kaartide uurimises;
- üldplaneeringu ja KSH aruande koostajate töökoosolekutes;
- ekspertide kirjavahetuses vallavalitsuse töötajatega;
- planeeringumaterjalide ja -lahenduste analüüs ja planeeringukaardi korrigeerimises.

2. Kasutatud alusmaterjalid

2.1 Loetelu

Lääne Viru maakonnaplaneering 2010+;
 Viru-Nigula valla arengukava 2004-2007;
 Mahu küla arengukava 2003-2008;
 Lääne-Viru maakonna teemaplaneering “Lääne-Virumaa maakonna asustuse ja maakasutuse keskkonnatingimused”.

Lääne-Virumaa arengustrateegia 2007 - 2015. Projekt

Kehtestatud detailplaneeringud DP

- Viru-Nigula tuulepark Pada-Aruküla, Moblaküna, Limbbergi, Blumendali ja Tommi mü 26.05.2005
- Viru-Nigula tuulepark Pada-Aruküla, Türki mü 26.05.2005
- Viru-Nigula tuulepark Pada-Aruküla, Puhhi mü 26.05.2005
- Viru-Nigula tuulepark Pada-Aruküla, Kopli mü 26.05.2005
- Mikkeri kinnistu DP Malla küla, Mikkeri mü 29.03.2005
- Lahe kinnistu DP Mahu küla, Lahe mü 29.01.2004
- Vanakadaka DP Letipea küla, Vanakadaka mü 27.01.2005

Ajaleht Virumaa Teataja, rida numbreid.

2.3 Seadusandlik taust

Keskkonnamõju strateegilist hindamise juures moodustavad seadusandliku tausta all-loetletud seadused ja seaduste alusel välja antud alama astme õigusaktid.

1. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RTI 2005, 15, 87);
2. Planeerimisseadus (RT I 09.12.2002, 99, 579; 2004, 22, 148; 38, 258);
3. Säästva arengu seadus (RT I 1995, 31, 384; 1997, 48, 772; 1999, 29, 398; 2000, 54, 348);
4. Ehitusseadus (RT I 2002, 47, 297; 99, 579; 2003, 25, 153);
5. Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52; 30, 208);
6. Teeseadus (RT I 1999, 26, 377);
7. Keskkonnaseire seadus, vastu võetud 20. jaanuaril 1999. a. (RT I 1999, 10, 154; 54, 583; 2000, 92, 597; 2002, 63, 387; 2004, 43, 298);
8. Keskkonnajärelevalve seadus (RT I 2001, 56, 337; 2002, 61, 375; 99, 579; 110, 653; 2003, 88, 591);
9. Saastuse kompleksse vältimise ja kontrollimise seadus (RT I 2001, 85, 512; 2002, 61, 375; 2003, 73, 486; 2005, 15, 87);
10. Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 240; 13, 241; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352);
11. Looduskaitse seadus (RT I 2004, 38, 258; 53, 373), jõustus 10.05.2004. (EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50); EÜ Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18); EÜ

Nõukogu direktiiv 90/313/EMÜ keskkonnainfole juurdepääsust (EÜT L 158, 23.06.1990, lk 56–58);

12. Välisõhu kaitse seadus (RT I, 2004, 43, 298);

13. Tehnilise järelevalve seadus 08.07.1998 (RT I 1998, 64/65, 1005);

14. Maareformi seadus (RT I 2001, 52, 304 - terviktekst; 93, 565; 2002, 11, 59; 47,297 ja 298; 99, 579; 100, 586; 2003, 26, 155).

3. Üldplaneeringu seotus strateegiliste planeerimisdokumentide keskkonnakaitseliste aspektidega

3.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid

Euroopa Konsultatiivne Foorum töötas 1999 a välja Euroopa Komisjoni määruse 97/150/EK järgmiseks juhendi nimega Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European Spatial Development Perspective) (ESDP).

Juhend kutsub riike koostöös töötama välja ruumilisi arengustrateegiad, kuid kohalikke olusid arvestavalt. Riik peaks keskkonnakaitseliste meetmetega püüdma alla suruda trendi milles Euroopa territoorium „hakitakse ära“ planeeritavate transpordikoridoridega, püüdma planeeringutega tagada mingigi bioloogiline mitmekesisus, pöörama tähelepanu majandusstruktuurilt (primaarsektori suur osakaal tööhõives) nõrkadele maapiirkondadele jne. Vahendiks maapiirkondade arengule kaasaaitamiseks on sarnaste alade (omavalitsuste) koostöö ja informatsioonivahetus. Arendatavaks valdkonnaks selliste alade/piirkondadega Euroopa Liidu liikmes- ja kandidaatriikides, soovitatatakse keskkonnasõbralikku turismi.

Läänemere regiooni ruumilises arengus on teedrajavaks dokumendiks "Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010" ("Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010"). Eesmärgiks on Läänemere piirkonna identiteedi tugevdamine ning ruumiliste struktuuride väljatöötamine, konkureerimaks globaliseeruvast majandusest teiste regioonidega.

Dokument kirjeldab ruumilisi struktuuris kolm elementi: linnade ja linnaliste asulate süsteem (pärlid/pearls), linnu ja asulaid omavahel ühendavad infrastruktuuri võrgustik (nöörid/strings) ning teatud maakasutusega alad (lapid/patches).

Visioon käsitleb teemadena keskkonnasõbralikkust, regioonis mobiilsust tagavat ühtse transpordisüsteemi arendamist, võrgustikku mis tagab regioonisisest integreerumist ja taastuenergiaallikatel põhinevat energia tootmist.

Viru-Nigula valla seisukohalt on oluline nn lappide (patches) element, sest vallas on olemas hajaasustatud alad mida iseloomustab looduslik atraktiivsus ja võimalus pakkuda meeldivat elukeskkonda ning viljakas põllumajandusmaa. Strateegia rõhutab nende alade säilitamise vajadust ning ettepanekuid aitamaks neid elemente säilitada.

Läänemeremaade planeeringuministrite koostööprogrammis VASAB 2010 a (2001) on tegevussuunad ning suundade arendamiseks vajalikud konkreetset tegevused antud kuue võtmeteemana:

1. Linnaregioonide koostöö säästliku arengu küsimustes.
2. Läänemereregiooni rahvusvahelise integratsiooni jaoks olulised strateegilised arengutsoonid.
3. Üle-euroopalise integratsiooni jaoks olulised rahvusvahelised transpordikoridorid

4. Maapiirkondade olustiku mitmekesistamine ja tugevdamine.
5. Rahvusvaheliste rohevõrkude, sh kultuurmaastike arendamine.
6. Rannikutsoonide ja saarte integreeritud arendamine.

3.2 Natura 2000 võrgustik

Natura 2000 on üle-euroopaline loodus- ja linnualade võrgustik kaitsmaks väärtuslikke ja ohustatud looma-, linnu- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti. Euroopa Liidu liikmesriike ühendava Natura 2000 võrgustiku loomine rajaneb kahel Euroopa Komisjoni ja Nõukogu direktiivil – nn linnudirektiivil (direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta), mille eesmärk on kaitsta linde, ning nn loodusdirektiivil (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta), mille ülesanne on kaitsta looma- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti.

Liikmesriik võib Natura 2000 alade kaitse korraldamiseks valida endale sobivad meetmed, kas kaitsealade moodustamine, lepingute sõlmimine kaitseteenust pakkuva organisatsiooniga, planeeringutega kehtestamisega vms. Oluline on, et valitud meede tagaks nende elupaigatüüpide ja liikide säilimise, mille kaitseks alad on valitud.

3.3 Eesti tasand

Suunaandjaks on säästava arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21, mis kiideti heaks Riigikogus 14. sept. 2005. (RTI, 27.09.2005, 50, 396).

Teiseks, üleriigilise planeeringu „EESTI 2010“ heakskiitmine ja selle elluviimise tegevuskava kinnitamine. Vastu võetud VV 19. 09. 2000. a korraldusega nr 770-k ([RTL 2000, 102, 1611](#)), jõustunud 19. 09. 2000.

Kaks aasta hiljem muutis VV oma korraldusega (15. oktoobri 2002. a korraldus nr 672-k (RTL, 21.10.2002, 119, 1729) oma korraldust nr 770-k «Üleriigilise planeeringu «Eesti 2010» heakskiitmine ja selle elluviimise tegevuskava kinnitamine», kehtestades nõude, et planeeringute elluviimise järjepidevust jälgib Keskkonnaministeerium.

Üleriigilises planeeringus Eesti 2010 käsitletud ruumilise arengu üks peamisi komponente on Eesti asustussüsteemi- ja maastikumustri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine.

„Eesti 2010“ üldiste sihiseadetena on määratletud järgmised aspektid:

1. Inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine
2. Eesti asustussüsteemi- ja maastikustruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine
3. Asustuse ruumiline tasakaalustamine
4. Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga
5. Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

3.3.1 Eesti Natura 2000

Eestis leidub ligi 60 loodusdirektiivis loetletud elupaigatüüpi, 51 looma- ja taimeliiki ning sadakond linnudirektiivis loetletud linnuliiki, mille kaitseks loodavad/kehtestatavad loodus- ja linnualad moodustavadki Eesti Natura 2000 võrgustiku.

Eesti riiklik strateegia on, et Natura võrgustikku kuuluvatest aladest saavad hoiualad. Hoiualadel ei kehtestata rangeid piiranguid, küll aga peavad keskkonnavõi muud luba nõudvad tegevused läbima eelnevalt keskkonnamõju hindamise. Hindamise käigus selgitatakse välja, ega plaanitav tegevus kahjusta neid elupaigatüüpe ja liikide elupaiku, mille kaitseks ala on valitud.

Natura 2000 võrgustiku hoiualana on Lääne-Viru maakonnas kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a määrusega nr 237 (RT I 2005, 51, 404).

1) Avijõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku võldase (*Cottus gobio*) ja rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) elupaikade kaitse;

2) Haavakannu hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavaesel mullal asuvate liigirikaste niitude (6270), puisniitude (6530), vanade laialehiste metsade (9020) ja rohunditerikaste kuusikute (9050) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukoha kaitse;

3) Ilmandu hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – liigirikaste madalsoode (7230) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse;

4) Järni hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – puisniitude (6530) ja vanade laialehiste metsade (9020) kaitse;

5) Järveoja hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse;

6) Kunda jõe hoiuala*, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksuseinalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse;

7) Lasila hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – liigirikaste niitude lubjavaesel mullal (6270), puisniitude (6530) ja vanade laialehiste metsade (9020) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) elupaikade kaitse;

8) Loobu jõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), lõhe (*Salmo salar*), paksuseinalise jõekarbi (*Unio crassus*) ja rohevesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) elupaikade kaitse;

9) Pada jõe hoiuala*, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) elupaiga kaitse;

10) Seljamäe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), vanade loodumetsade (9010), vanade laialehiste metsade (9020), rohunditerikaste kuusikute (9050), ooside ja moreenkuhjatiste okasmetsade (sürjametsad) (9060) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse;

11) Suurekivi hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – rohunditerikaste kuusikute (9050) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – lendorava (*Pteromys volans*) ja kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) elupaikade kaitse;

12) Tammelehe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130) kaitse;

13) Vaindloo hoiuala*, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), krüüsel (*Cephus grylle*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*) ja randtiir (*Sterna paradisaea*).

*) On või jääb Viru-Nigula valda.

4. Mõjutatava keskkonna lühikirjeldus

4.1. Lähtekoht kirjelduseks

Keskkonnamõju hindamise kontekstis saab mõistet keskkond kasutada laias tähenduses. Mõiste hõlmab endasse nii loodust, tehnogeenset-infrastruktuurset ruumi kui ka looduses ning selles ruumis kulgevat ühiskondlik-sotsiaalmajanduslikku tegevust-olemist. Sotsiaalse- ja tehnilise infrastruktuuri baasiks ja toimimise eelduseks on siiski looduskeskkond. Kui keskkond on inimesele elamiskõlbmatu, näiteks ekstreemne kliima, looduslik (ioniseeritud, radioaktiivne, elektromagnetiline) kiirgus ja ressursideta, pole ka piirkonnas püsivat sotsiaalmajanduslikku tegevust ja seda toetavat tehnilist infrastruktuuri.

Iga omavalitsusüksuse jätkusuutlikku arengut suunav dokument peab arvestama, et see mida arendatakse toimub ja saavutatakse millegi arvelt. Kui piirkonna loodusressurss on „ammendunud“, kitseneb ka võimalus arendada omavalitsuse infrastruktuurset ja sotsiaalmajanduslikku keskkonnakomponenti. Ressursi puudumise halvimaks tulemuseks võib olla kohaliku elu-olu hääbumine. Seega, looduskeskkonna ressurss selle laias mõistes (võime taluda kasvavat koormust on samuti keskkonnaressurss) seab raamid lokaal-regionaalseks arenduseks ja ruumi hõivamiseks.

Kirjeldades keskkonda Lääne-Viru maakonna omavalitsuse tasandil tuleb arvestada ka sellega, et maakond püüab eristuda rohelise maakonnana. See tähendab seda, et Viru-Nigula vald peab oma arengusuundi harmoneerima valitud suunaga, mis aga omakorda tähendab, et valla areng ei tohi kulgeda maakonna imidžit diskrediteerivalt.

4.2 Viru-Nigula valla keskkonnast

Antud osas antakse lühikirjeldus Viru-Nigula valla territooriumile jäävale looduskeskkonnale. Valla sotsiaalne ja tehnilis-infrastruktuurne keskkond on kirjeldatud Viru-Nigula valla arengukavas aastateks 2004-2007, Lisa 1, osad 6-11.

Viru-Nigula vald (pind. 234 km²) paikneb enamuses Viru lavamaal ja osalt Põhja-Eesti rannikumadalikul. Pinnamood on pärit mandrijääst ca 12 000 a tagasi. Soome lahe äärsel rannikumadalikul asub üksnes valla kirdeosa – Letipea ja Mahu küla ümbrus. Kahe maastikuüksuse piiriks Põhja-Eesti paekallas. Aluskorakivimid (kristalsed graniidid-gneisid) lasuvad ca 150 - 200m sügavusel. Nende kohal lasuvad sinisavi, lubjakivid, dolomiidid, merglid ja liivad, Kõige pealmise kihi moodustavad pinnakattesetted, mis nii rannikumadalikul kui ka lavamaal on õhukesed (1-10m), paksem on pinnakate vaid ürgorgude ja mandrijääsetete piirkonnas (kuni 80m). Paekaldast sisemaale jääv lavamaa kujutab tasase reljeefiga (kõrgusel 40-60 m abs.) ja õhukese pinnakattega lubjakiviplatood, mida liigendavad osaliselt mattunud ja osaliselt aluskorakivimiteni lõikuvad Kunda, Pada jõe ürgorud. Lavamaad ilmestavad

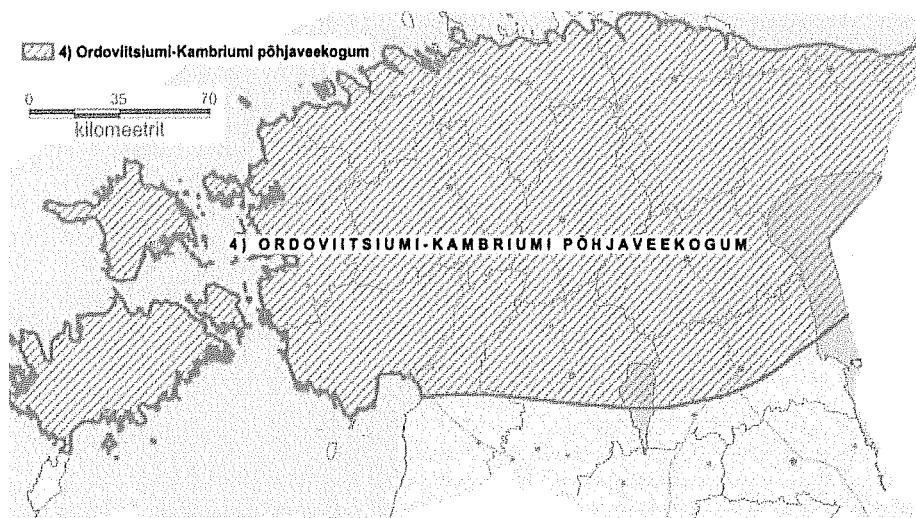
mikroreljeefseid kühme ja künniseid omavad põllumaastikud ning tukkadena asuva metsad.

Põhja-Eesti rannikumadalik - kvaternaarse teete ala ulatub Letipea-Mahu joonel paekaldast kuni 4 km kaugusele. Levinud on rannavallid ja lited, kus esineb rohkesti rändrahne ja kivikülve. Rannajoon valla piires (pikkusega ca 26 km) on oma liigestatuses maakonna läänepoolsest osast „tagasi andnud“. Liigestava objektidena on tuntud Kunda laht ja Letipea poolsaar.

Mullastikus leiduvad rähkse liivsavi lõimise paepealsed rendsiinad (Kunda, Malla, Kutsala, Siberi küla) ja rähksed rendsiinad (Kiviküla, Paasküla, Pada, Aasukalda, Tüükri, Võrkla külad). Paekalda ja ranniku vahelisel alal aga kivised leet-gleimullad ja gleimullad (Ojaküla, Iila, Letipea ja Mahu).

Valla territoorium katab Kvaternaari, Ordoviitsium-Kambriumi ja Kambrium-Vendi põhjaveekihte. Ainult sügavamad veekihid Ordoviitsium-Kambrium ja Kambrium-Vend jäävad vettpidavate setete alla, jäädes sedaviisi maapinnalt lähtuva reostuse eest kaitstuks. Letipea ja Mahu küla piirkonnas lasub põhjavesi nõrgalt kaitstud kvaternaari veekihi.

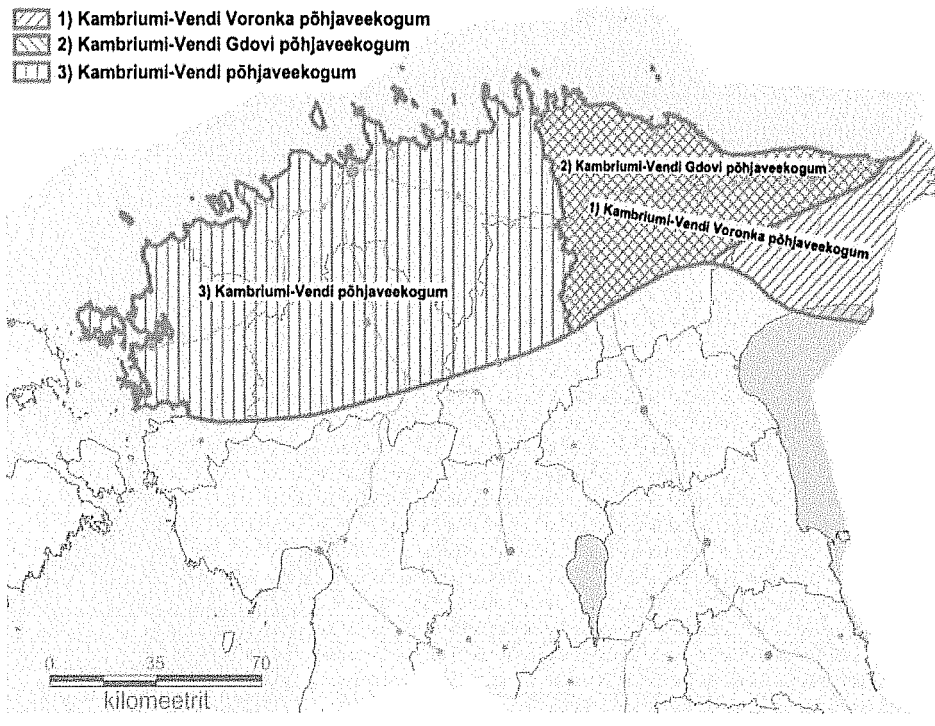
Ordoviitsium-Kambriumi põhjavett, mis oma keemilise koostise poolest vastab enamasti joogivee nõuetele, saab vaadelda kui taastuvat ressursi. Kuid tema kasutamist piirab põhjaveekihi väike veejuhtivus. Võrreldes Kambrium-Vendi veekihi, on ei sisalda see veekiht ülemäärast kloriide ja raadiumi. Kuid Viru-Nigula vald jääb alale, kus Kambrium-Vendi veekihi võib baariumi sisaldus > 2mg/l (Eestis pole Ba normeeritud, kuid joogivee maksimaalsisalduseks võib olla kuni 2 mg/l).

Joonis 1. Ordoviitsium-Kambriumi veekihi levik põhjaveekogumina.

Idapool Rakvere-Põltsamaa jonest jaotab aleuroliidist ja savist koosnev Kotlini veepide Kambrium-Vendi veekihi kaheks eraldi põhjaveekihiks – üleval Voronka, all Gdovi veekiht. Tulevasel põhjaveevõtul Kambrium-Vendi veekihi peab olema antud asjaolu silmas peetud, sest Eesti Põhjaveekomisjoni arvates on

tekkinud vajadus Kambrium-Vendi põhjaveevaru ümber hinnata tagamaks selle veekihi säästlikuma kasutamise.

Joonis 2. Kambrium-Vendi veekihtide levik maismaal põhjaveekogumitena.

Maavaradest on valla territooriumil olemas lubjakivi, liiv, kruus, fosforiit, turvas ning põlevkivi. Avatud on kaks liivakarjääri Kaliküla lähistel ning üks turbaraba. Põlevkivi ega fosforiiti hetkel ei kaevandata. Eesti põlevkivi maardla põhjapiir jääb valla lõunaosas asuvate külade Pada ja Pada-Aru joonele. Põlevkivi maardla Fosforiidi leiukoht paikneb loodeosas – Ojaküla all.

Kohalik kliima on mõjutatud Soome lahest ja Pandivere kõrgustikust. Talv on mõõdukalt külm (Kunda meteoroloogia-hüdroloogiajaama järgi veebruar $-6,0^{\circ}\text{C}$), lumikatte keskmise kestvusega 90 päeva, paksusega 20 cm. Sademete aastakeskmise 550 mm. Kevad hiline ja jahe, suvi mõõdukalt soe (juuli keskm. $+16,1^{\circ}\text{C}$) ning sügis pikk ja soe. Iseloomulik on, et rannikumadalikule saabub fenoloogiline kevad võrreldes Viru lavamaaga 5-10 päeva hiljem.

Pinnaveekogudest on põhilised kokku 8 suuremat jõge (Toolse, Kunda, Pada) ja oja (Rihula, Kongla Männiku) ja kraavi (Muraka, Padaoru), mis kuuluvad Soome lahe Viru alamvesikonda. Jõed voolavad põhja suunas ning suubuvad Soome lahte. Jõgikonnad on kitsad väiksearvuliste lisajõgedega. Ülem- ja kesk-jooksul on jõgede langus väike, alamjooksul suurem. Kunda jõgi läbib valla territooriumi alamjooksul, Toolse jõgi keskjooksul. Pada jõgi läbib oma enamuses valda. Veerikkaim on Kunda jõgi (keskm. vooluhulk $6,2 \text{ m}^3/\text{sek}$). Jõgesid lubatakse kasutada heitveesuublana, kategoriseerituna reostustundlikeks veekogudeks. Toolse jõe elustikus on 11 kalaliiki, dominant meriforelli noorjargud kuna neile sobivat biotoopi on jões piisavalt.

Kunda jõgi (riigi veekatastri nr 107290) on fikseeritud Keskkonnaministri 9. oktoobri 2002. a määrusega nr 5. lõheliste ja karpkalalaste elupaikadena kaitstavate veekogude nimekirjas. Kunda jõevee kvaliteet seirelävendis on riikliku keskkonnaseire andmetel paranenud. Tabelis 1 toodud andmete alusel võiks Kunda jõe kvaliteeti lugeda väga heaks.

Näitaja	Mõned Kunda jõe veekvaliteedi karakteristikud					Tabel 1
	Aasta					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
BHT7, mgO ₂ /l	2,13	1,86	1,90	1,61	1,08	1,33
Nüld, mgN/l	3,4	1,9	2,15	1,7	1,54	1,33
Püld, mgP/l	0,05	0,04	0,06	0,05	0	0

Varudi ja Sämi turbarabas on laugasjärvi. Suurim on läbivooluta Ulvi laugasjärv, ca 3 ha.

Merevee kvaliteeti (klorofüll α järgi) iseloomustab lähima, Narva lahes asuva seirejaama N12 viimase 4 a aastakeskmine kontsentratsioon. See on püsinud ühtlasel tasemel 5-6 mg/m³. Kuid maksimum on kevadeti (mai kuni 15 mg/m³).

Vääriselupaikasid on metskonna territooriumil 67. (Kui teabenõudele vastus, siis kaart juurde).

Välisõhu kvaliteet on iseloomustatav riikliku seire Lahemaa taustajaama andmete kaudu. Väeveldioksiidi kontsentratsioon on perioodil 1998-2004 a olnud vahemikus 1,3 – 2,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, kuid langustrendiga. Lämmastikdioksiidi sisaldus pole aastate lõikes muutunud (tase 2,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), jäädes märkimisväärselt allapoole antud oksiidile kehtestatud saastatuse taseme aastakeskmisest piirnормist – 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Väevli aastakeskmine kontsentratsioon sademetes (Kunda meteoroloogia-hüdroloogiajaama andmed) on langenud väärtuselt 10 mg S/l (1995) 1-i (2004). Maapinnalähetease osooni sisaldust on mõõdetud alates jaanuarist 2004. Aastakeskmised jäävad väärtuse 70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ piirkonda.

Valla piiridesse jäävad 3 maastikukaitseala ja 1 looduskaitseala.

Looduskaitseala Mahu-Rannametsa (VV 28. veebruari 2006. a määrus nr 56) on kaitse alla võetud eesmärgiga kaitsta Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaigad ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpe – jõed ja ojad, lammi- ja lodumetsad, vanad looduspõõsad ja vanad laialehised metsad ning II lisas nimetatud loomaliike.

Maastikukaitseala Letipea (601 ha) pesitsevate ja läbirändavate vee- ja rannalindude, koosluste ja poolsaare maastiku kaitseks.

Maastikukaitseala Sämi-Kuristiku (1339 ha) Põhja-Eesti kõrgustiku suurte mosaiiksoode valdkonda kuuluva Sämi raba ja haruldaste loomaliikide püsielupaikade kaitseks.

Padaoru (37 ha) maastikukaitseala Pada jõe keskjooksu ning sellega piirnevate metsakoosluste ja muinsuskaitseobjektide kaitseks.

Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a määrusega nr 237 on hoiualadena fikseeritud:

Kunda jõe hoiuala. Kaitse-eesmärk EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade ning II lisas nimetatud liikide – hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksuseinalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.

Pada jõe hoiuala. Kaitse-eesmärk EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade ning II lisas nimetatud liigi – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) elupaiga kaitse.

Viru-Nigula valla territooriumil asub 229 muinsuskaitsealust objekti: sh 41 kivist kalmet, 151 kultusekivi, muistsed asula- ja ohverdamispaigad ja linnused.

Looduskaitseobjektidest on seni arvel kolm mõisaparki:

Malla park: kaitse alla võetud: 27.11.1958;

Pada park: kaitse alla võetud: 21.04.1971;

Vasta park: kaitse alla võetud: 21.04.1971.

4.3 Kohaliku keskkonnaseisundi võimalikud mõjutajad

Viru-Nigula vald ümbritseb Kunda linna kus töötavad kolm oluliste ja leevendatud keskkonnamõjudega ettevõtet. Teisalt on valla territooriumil, kui ka naabervaldades ettevõtteid kellede tegevust saadab kas veeheide, saasteainete paiskamine välisõhku ning jäätmete ke või kõik kolm korraga. Need ettevõtted saavad mõjutada valla keskkonda kas vahetult või vahendatult. Arvestatavad mõjutajad on tabelis 2.

Tabel 2

Võimalik mõjutaja	Asukoht	Vahendav keskkonnakomponent	Mõju väljund
AS Kunda Sadam	Kunda linn	Vesi	Merevee kvaliteet.
AS Kunda Nordic Tsement	Kunda linn	Õhk	Pinnas, raskmetallide saaste
AS Kunda NT, Ubja karjäär	Sõmeru vald	Heitvesi	Toolse jõe ökosüsteem
AS Estonian Cell	Kunda linn	Pinnasevesi	Pinnasevee režiim
AS Wienerberger Eesti	Aseri vald	Õhk	Pinnas, raskmetallide saaste
AS Flexa Eesti	Vasta	Õhk	Tootmis- ja logistika müra
AS Imprest	Ojaküla	Heitvesi	Pinnas ja pinnasevesi (avariiline)
AS Aeroc Kraavi	Ojaküla	Maa, pinnas	Logistika müra
Põllumajandus OÜ	Kanguristi	Õhk, vesi	Hais, veekogude
AS Nigula Õlu*	Unukse	Vesi	lämmastikureostus
*)pankrotis			Pada jõe vee kvaliteet

OÜ Viru-Nigula
Tuulepark

Tüükri,
Pada-Aru

Maastik

Loodusmaastiku kon-
versioon tehno-
geenseks maastikuks

Kokkuvõtvalt saab keskkonnaseisundit valla piirides lugeda heaks. See asjaolu loob soodsa fooni arendustegevusteks. Kuid mitte igasuguseks, sest oluliste keskkonnamõjuga ettevõtlus on juba valla territooriumil kui ka naabruses olemas.

Foto 1

Foto 2

Keskkonnavõimaluste ääritingimused arendustegevuseks: rand Mahu küla lähedal (foto 1) ja jõudsalt kasvanud puidutööstuse firma valla keskses (foto 2).

5. Üldplaneeringu koostamist mõjutavad arengualternatiivid

5.1 Meetod alternatiivi valikuks ja kasutamiseks

Aruande antud osas mõeldakse mõiste „alternatiiv“ all selle otsest eestikeelset vastet: alternatiiv = üks kahest teineteist välistavast võimalusest. (Võõrsõnade Leksikon, Valgus, Tallinn 2000, 6. trükk. lk. 45). Mõiste ühene käsitlemine on hindajate poolt valitud meetodiline võtte selleks, et tagada ja hoida planeerimises piirkonna keskkonnavõimalusi ning ressursse. Hindajad ja planeerijad eeldasid, et ka seadusandja on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses mõiste alternatiiv sissetoomisel lähtunud samadest kaalutlustest. Mõiste sünonüümid – variant, võimalus, käsitusviis jne, mida sageli on kasutatakse, viivad valla arengu ja keskkonnaküsimuste kooskäsitlemisel segastele ja üheselt määramata seostele. See omakorda viib keskkonnamõju strateegilise hindamise ebamäärastele radadele mille tulemuseks omakorda on laialivalgud ja selgrootu hindamise aruanne.

5.1.1 Lähteolukord

Sõnastamaks alternatiive vaadeldi esmalt valda külade tasandilt leidmaks nende eripära. Kuni kolmelauseline lakooniline kirjeldus küla kohta kogutuna mitmetest allikatest (Tabel3), on vaatleja-eksperdi poolt välja toodud kui küla põhikarakteristik mis aitas kaasa alternatiivi sõnastamisele.

Valla külad arengualternatiivide sõnastamise kontekstis Tabel 3

Küla	Eripära
Aasukalda	Hajaasustusega Pada jõe kaldal. 2 teed üle Pada jõe. Avatud maastikul põllumaad. Jõe kalda piirkond atraktiivne.
Iila	Hajaküla vallateede ristumis-hargnemiskohas. Sumbteed hooneteni. Metsaja põllumaad. Kongla oja ääres kaitsealuse liigi elupaik. Avatud vaated.
Kabeli	Kaks kolmandikku külast Kunda rabametsaga kaetud. Ridaküla. Edelas Kunda Nordic Tsemendi lubjakivi karjäär. Võimalik, et karjäär kuivendab rabametsa. Karjäärivate käitlemine teadmata.
Kaliküla	Suvilad Toolse jõe kaldal. Rannikul Toolse linnuala. Küla paekaldal, väike püsielanike arv (6 peret).
Kanguristi	Küla loomalaudaga Kongla oja ääres. Lämmastikureostus Pada jõkke - reostustundlik jõgi! Põllumaad maaparandusega. Läbivad elektriliinid.
Kiviküla	Väikseim valla küla. Muus osas ei eristu millegagi.
Koila	Väga palju muinsuskaitse objekte. Suhteliselt tihedevõrk. Pada jõe org.
Kunda	Avamaastik – põllud. Territoriaalselt väike. Kinnistud koondunud vallatee nr 24 äärde.
Kurna	Hajaasustusega küla. Puudub teistest eristav aspekt.
Kutsala	Märkimisväärse territoriaalse suurusega ja muinsuskaitse objektide arvuga.
Kuura	Territooriumilt suur, elanikke vähe. Enamus maad metsamaa.
Letipea	Hooned ranna ääres. Enamuses metsaga kaetud alad. Vääriselupaigad. Maastikukaitseala ranna ääres.
Linnuse	Kunda jõe oru kulgemist saatev paiknemine. Vastu Sõmeru valda kiilutud kahe raba vahele.
Mahu	Territoriaalselt suur. Vääriselupaigad looduskaitsealal. Hoonete koondumine ranna äärde.
Malla	Küla Kundast Malla mõisat läbiva tee ääres. Palju muinsuskaitse objekte. Mõisa park kaitsealune objekt. Mõis eraomandis.
Marinu	Väike küla. Kaugel Viru-Nigula külast. Kunda linn „vahel“.
Metsavälja	Väike küla vastu Ida-Virumaad. Metsaalad. Kõrgepingeliin.
Nugeri	Väike küla (4 peret) keset valda. Avatud maastik – põllumaad.
Ojaküla	Suuruselt teine. Toolse jõe orgu haarav. AS Aeroc liivakarjäär keset metsa. Ranna ääres Toolse linnukaitse ala.
Paasküla	Tavaline küla, ei oma eripära. Väike elanike arvu poolest.
Pada	Muinsuskaitse objektide rikas. Põhiliselt avatud maastikuga, ainult lääneosas Pada jõe kaldal metsaalad. Pada park
Pada-Aruküla	Viru-Nigula tuulepargi rajamise koht. 4 –1 maaüksusel kehtestatud detailplaneeringud. Kivisilla kinnistu tuulikute tekkitud müra mõjualas.
Pikaristi	Hajaasustusega väike küla maantee E20 naabruses. Kinnistuteni oma teed. Avatud maastik.
Pärna	Väike küla valla keskel Pada jõe kaldal. Kongla oja suubub Pada jõkke.
Samma	Territoriaalselt suur küla. Padaoru maastikukaitse alal vääriselupaigad. Sämi maastikukaitseala. Seal vääriselupaik. Põhiasustus vallatee nr 16 ääres.
Selja	Küla Vihula valla naabruses. Kaugel vallakeskusest. Kunda linn „vahel“. Läänepiiril maakondlik miljöövärtuslik ala.
Siberi	Tavaline küla valla keskel. Tasane pinnamood. Malla oja suubumisel Kunda jõkke karjäär.
Simunamäe	Elanike arvu poolest väike küla Kunda lahe ääres. Metsaga kaetud. Vääriselupaigad.
Toomika	Elanike arvu poolest väike küla. Kinnistud põhiliselt valla tee nr 17 ääres. Ridaküla Sonda valda jääva Kure turbamaardla ääres.
Tüükri	Avatud maastikuga küla. Palju muinsuskaitse objekte.
Unukse	Küla valla keskel. Idaküljelt läbib Pada jõgi. Suur osa kaetud metsaga. Mitu kohalikku teed üle Pada jõe.
Varudi	Suur territoorium – turvasoo. Üksikud hajali kinnistud lõunaosas – põlevkivimaardla Pada uuringuvälja kohal.
Vasta	Küla valla keskel. Rikas muinsuskaitse objektide poolest. Mõisakool, õpilasi üle 100.
Võrkla	Ridaküla E20 naabruses. Avatud maastik.

5.2 Alternatiivide võrdlemine

Keskkonnamõju hindaja sõnastas alternatiivid kasutades valla arengustrateegias esiletõstetud 3 strateegia valdkonda ning külade iseloomustust. Arengustrateegias on nimetatud alljärgmised valla elu edasiviivad valdkonnad:

- tehniline infrastruktuur,
- sotsiaälvõrgu tõhus toimimine,
- ettevõtluse ja elanikkonna kasv.

Üldjuhul selline strateegia valdkond nagu ettevõtluse ja elanikkonna kasv määrab ära ka tehnilise infrastruktuuri arendamise ning omavalitsusüksuse sotsiaälvõrgu toimimise väljavaated. Kui ikka vallas pole ettevõtlust ja elanikke, siis seda pole ka subjekti kellele vaja nii tehnilist ega sotsiaalset infrastruktuuri.

Alternatiivi valikul arvestati ka Lääne-Virumaa maakonna teemaplaneeringus asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimusi. Nendeks on:

- väärtuslike maastike säilimine,
- roheline võrgustiku tuumalade ja koridoride säilimine ja toimimine,
- kõrge loodusväärtusega maa-alade kasutamine, väärtustatud loodusaladel inimtegevusest tekkivate konfliktide vähendamine või leevendamine.

Esitatud on kaks alternatiivi: areng kas toimub arengukava ja teda toetava Üldplaneeringu kohaselt või mitte.

Kahe alternatiivi korral on nende võrdlemine analoogne arengukavade nn SWOT analüüsile (lähteolukorda iseloomustatakse võimaluste-vajakajäämiste võrdlemisega). Alternatiivide tabelis (Tabel 4) on veerus „Väljund“ loetletud võimalused mida alternatiiv „**Üldplaneering olemas**“ lubab ja vastupidi eeldatavad vajakajäämised arengus, mida tekitab alternatiiv nimetusega „**Üldplaneering puudub**“.

Arenгуalternatiivid

Tabel 4

Nimetus	Väljund		
	Olukord maa-alade reserveerimises	Maa- ja veealade ehitamis- kasutamislahendused.	Olemasolevate planeeringute muutmine, dokumentide muutmine, uute koostamine
ÜLPLANEERING OLEMAS	<p>1. Määratud maakasutus ja selle juures reserveeritud alade põhisihotstarbed (elamu-, segahoonestus-, tootmis-, üldkasutatavad-, puhke-, kaitstavad alad).</p> <p>2. Elamualad miljöövärtuslikul maastikul või selle naabruses lähtuvalt valla seisukohtadest.</p> <p>3. Maa-alade kasutuselevõtu kooskõla maakondliku rohelise võrgustiku koridoride ja tuumalalade paiknemisega.</p> <p>4. Karjäärialade kasutuselevõtt valla huvides ja keskkonnamõju arvestavalt..</p> <p>5. Tee alade valik lähtuvalt valla huvidest.</p> <p>6. Veealade reserveerimine Mahu rannas ja ehituskeeluvööndi muutmine lähtuvalt valla huvidest.</p> <p>7. Märkimisväärne kilometraaž erateid avalikuks kasutamiseks.</p>	<p>Planeeringu seletuskirjas:</p> <p>1. hajaasustusega ja kompaktse hoonestusega elamualadel maaüksuste suurused ja vajalikud tingimused määratud.</p> <p>2. kruusateede katmine asfaltkattega vastavalt uute elamualade tekkele.</p> <p>3. viited vajalike tehnilise infrastruktuuri rajatiste (puurkaevud, vee ja kanalisatsiooni-trassid, alajaamad, omapuhastid, teed, parklad jne) rajamiseks.</p> <p>4. vee- ja maa-alade kasutustingimused asjasse puutuvates külades.</p> <p>5. tööstusalade ja avalikuks kasutamiseks vajalike alade paiknemine määratud. Head eelduse ettevõtluse taseme suurendamiseks.</p> <p>6. eeldused statuudi muumiseks Viru-Nigula alevikuks. Aleviku võimendumine tõmbekeskusena.</p>	<p>1. Lääne-Viru maakonna-planeeringus p. 4.2 Asustuse suunamine. Muutmine.</p> <p>2. Valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ning sooja-majanduse arengukavade koostamine.</p> <p>3. Valla teede ja teehoiu arengukava koostamine.</p> <p>4. Mahu sadama arengukava koostöös teiste maakonna väikesadamate arengukavade koostamine.</p> <p>5. Valla jäätmehoolduskava muutmine.</p> <p>6. Viru-Nigula valla turismi arengukava koostamine.</p>

<p>ÜLDPLANEERING PUUDUB</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Soodus olukord uute tootmisalade tekkimiseks ettevõtjate soovide-plaanide kohaselt. 2. Elamualad miljööväärtusliku maastikule või sellele naabrusesse lähtuvalt tõmbekeskuse kinnisvara arendajate huvidest. 3. Vajakajäämine üldkasutatavate ja puhkealade tekkes. 4. Surve atraktiivsete alade ülearendamiseks. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arendustegevus diskreetne. 2. Uute alade detailplaneeringud halvimal juhul ei haaku valla arengukavaga või haakuvad osaliselt. 3. Valla volikogul raske tagada arendustegevuste komplektset käsitlemist ja ohjamist. 4. Maa-alade arenduses ignorantsusilmingud muinsuskaitse ja kultuurilise pärandi ning väärtuslike keskkonnaobjektide suhtes. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ning soojamajanduse arengukavade koostamine. 2. Valla teede ja teehoiu arengukava koostamine 3. Mahu sadama arengukava koostöös teiste maakonna väikesadamate arengukavade koostamine. 4. Viru-Nigula valla turismi arengukava koostamine.
---------------------------------	---	---	--

5.3 Parima alternatiivi kirjeldus

Üldplaneering toetab arengut arengukava tema käsitlusperioodi ulatuses. Kuid mitte ainult perioodi ulatuses. Planeering on suuteline valla arendamist suunama ohjama ka kava käsitlusperioodi lõppedes. Aastast 2008 võib kehtestatud üldplaneeringut (juhul kui ei koostata uut arengukava) lugeda kui arengukava jätkumist. Seda seepärast, et üldplaneering on esiteks lähtunud arengukava eesmärgist (kasvav valla elanikkond, *ergo* kasvav tulubaas ja paremad võimalused arenguks) ning teiseks, on planeering oma lahendustes arvestanud piirkonna keskkonnavõimalustega ja piirangutega. Neid asjaolusid silmas pidades pole tandemile arengukava- üldplaneering asendust.

Eeldatavasti ei alanda planeering Kunda linna kui lähima tõmbekeskuse mõju valla suhtes, aga planeering ei sea eesmärgiks seda ka tugevda. Mõnes mõttes on Kunda linn ja Viru-Nigula vald kui analoog omavalitsusüksuste paarile Tallinn - Viimsi vald. Kunda ja Rakvere on ja jäävad valla arengule avaldama eripalgelist mõju – nii arengule kaasaaitavat kui ka pärssivat. Üldplaneering annab vallavalitsusele võimaluse kallutada tõmbekeskuste mõju vallale soodsamas suunas - so lubab alasid elamuehituseks, loodetavasti mitte nii intensiivseks nagu on see Tallinna naabruses Viimsi vallas.

Planeering tõstab esile Mahu küla, Viru-Nigula ja Vasta küla mõju tõmbekeskusena valla ülejäänud külade suhtes. Põhiliselt nende suhtes, mis jäävad valla idapoolsesse osasse. Kompaktse hoonestuse lubamine Kaliküla suvilate piirkonnas loob eelduse Kunda linna „väljatoomiseks“ Viru-Nigula vallast ja arenduseks Ojakülast lääne suunas.

Üldplaneering ei alanda mitmete tasandite maastike väärtust ja aitab kaasa kõrge puhkeväärtusega piirkonna edasikestmisele Kalikülas, Letipea, Mahu ja Aasukalda külas. Säilivad olemasolevad avatud vaadetega kohad ja valla territooriumile jäävad maakonnaplaneeringuga näidatud rohevõrgustiku tuumalad ning koridorid.

Üldplaneering ei reserveeri maa-alasid liivakarjääridele millede pindala on üle 25 ha ega karjääre põlevkivi kaevandamiseks. Küll aga on võimalik korraldada vajalikke uuringuid.

5.4 Areng üldplaneeringu puudumisel ja selle prognoositav keskkonnamõju.

5.4.1 Olulise keskkonnamõjuga üldplaneeringu lahendused

Tegevused, mis toimuvad üldplaneeringuga suunatava-lubatava arenguga ilmutavad nii või teisti teatud keskkonnamõju. Paraku on planeerimisel, aga samuti ka keskkonnamõju strateegilisel hindamisel raske kõiki mõjusid, nendevahelisi seoseid ja tagajärgi täpselt ette näha. Kuna keskkonnamõjude teke-ilmnemine on tõenäosuslik, siis strateegiliseks positsiooniks, ühtlasi ka

metoodiliseks võtteks nende käsitlemiseks, oli planeerija ja keskkonnaeksperti koostöö. Koostöös valitses seisukoht, et nii palju kui võimalik, ei tohiks üldplaneering avada teed tegevusteks mida saadab koheselt oluline keskkonnamõju vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise seaduse §-s 6 defineeritule. Kõrvalseisukohaks oli see, et eos tuli ära tunda ka selliseid arenguväljavaateid, millede juures on prognoositav väheoluliste keskkonnamõjude kumuleerumine olulisteks. See äratundmine andis võimaluse läbi rääkida vallavalitsusega ja korrigeerida ettepanekuid planeeringu osas.

Iga arendaja peab Üldplaneeringu kehtestamisjärgselt vaagima kas tema kavandatavas arendustegevuses ilmneb olulist keskkonnamõju. Etteütlevalt on tegevusvaldkonnad kus arendamist saadab olulise keskkonnamõjuga tegevus põllu-, metsamajandus, maavarade kaevandamine, jne. Üldjuhul saavad tegevused teoks ainult keskkonnaloa saamisega-omamisega. Konkreetselt - vee erikasutusluba - sadama arendamisel, jõgedel paisude taastamisel, uute objektide tarbeks veevõtul ja reovee käitlemisel või siis jäätmeluba jäätmekäitlusehitiste korral.

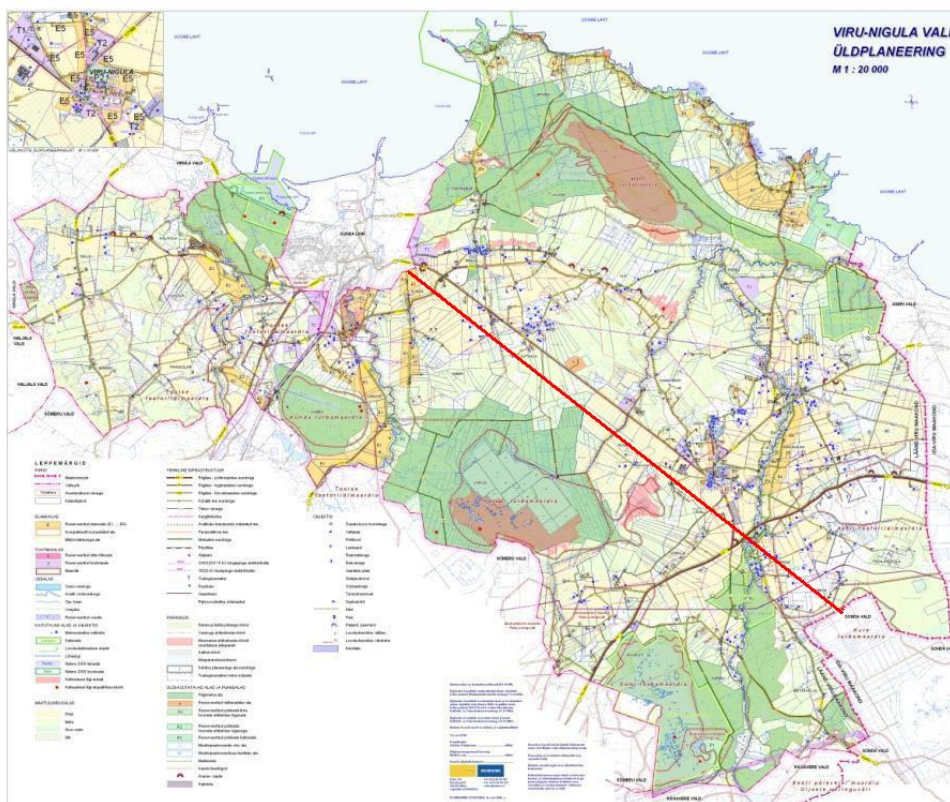
Samas ei rakendanud keskkonnaekspert-planeerija oma koostöös keskkonnamõjuga tegevuste lauskeelustamise taktikat. On oht, et sellina taktika seiskaks valla arengu. Kui tekib vajadus mingi olulise keskkonnamõjuga objekti-ehitise rajamiseks, siis võib ja saab seda teha ainult efektiivsete keskkonnamõju leevendavate meetmete rakendamisega. Allpool on üldplaneeringuga lubatud kolm potentsiaalselt olulist keskkonnamõju tekitavat olukorda-arengut.

1. Kui leiab aset jõuline ja kiire elamualade ja sellega sünkroonne infrastruktuuri arendamine piirkonnas, mis jääb valda tinglikult poolitavast teljest („mediaanist“) riigimaantee nr 20 naabruses kirdesse (külad Letipea, Mahu, Aasukalda, Viru-Nigula jne, joonis 3), siis võib sellel alal elanikkond elamualade täisehitamise tulemusel kasvada suurusjärguni 3000-3200 elanikku. See on peagu pool käesoleva aja Kunda linna! Veetarve (loe veevõtt) oleks sel juhul ca 138 tuh m³/a. Juhul elanike juurdekasvule lisanduvad ka veekasutusega seotud uued töökohad ja ettevõtlus, siis võib piirkonnas veetarve ületada 200 tuh m³/a. Sel juhul on arendus juba olulise keskkonnamõjuga. Seda arenguvõimalust peab silmas pidama valla Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava aga ka valla jäätmekava. Võimalik, et jäätmekava vajab korrigeerimist jäätmeveo piirkondade ja jäätmete kogumiskohtade paiknemise osas.

2. Olulise keskkonnamõjuga tegevusena tuleb vaadelda külalissadama (Harrastusmeresõitjatele teenuseid osutavate sadamate klassifikatsioon ja nendes sadamates osutatavate teenuste üld- ja miinimumnõuded. Teede- ja sideministri 12. juuli 1999. a määrus nr 40 mõistes) rajamist tootmisalale Mahu külas.

Mahu külas külalissadama rajamine pole formaalselt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise süsteemi seaduse § 6(1) 16) nõude alla mahtuv. Kuid sadamas võib väikelaevade (veeväljasurvega < 1350 t) tarbeks ette näha piisavalt suurt sadamateenuste mahtu ja võimalik, et ka kümme sildumiskoha rajamist (veeala ulatus 300m rannast). Ei saa märkimata jääda ka olemasolevate teede 17159 ja 17160 ning Vörkla külas uue teelõigu rajamisega kuni E20-ni ja nende läbi intensiivse liiklusega koridori teket maanteelt E20 enne Pada orgu Mahu

sadamasse. See omakorda toob kaasa Viru-Nigula külas Kalvi tee ümberprojekteerimise ja –ehitamise vajaduse. Lähtuvalt ülalöeldust on otstarbekas Mahu sadama arendamist lugeda olulist keskkonnamõju omavaks tegevuseks.

Joonis 3. Mediaanist kirdesse kaks olulise keskkonnamõjuga arengut.

Kuid Üldplaneeringukohane areng toob kaasa elanike juurdekasvu mitte ainult mediaanist kirde-suunas. Tuleb arvestada, et ka Kunda linna vahetu ümbrus (läänesuunas) on heade arenguvõimalustega. Elamualade hõlvamise kohalt peab omavalitsus olema huvitatud sellest, et juurdetulijad oleksid motiveeritud valla arengule kaasa rääkima ja et nad sulanduksid kiiresti Viru-Nigula valla oludesse. Seda on kerge saavutada siis kui vallas sündinud ja kasvanud inimesed rajavad kodud planeeringus näidatud elamualadele. Kui aga elamualade hõlvamine allub tõmbekeskustest väljuvale buumile, võib vallavalitsus sattuda olukorra ette, kus tuleb üle vaadata üldplaneeringu seisukohad. Näiteks, küldes kus on elamualad mis võivad luua eelduse kiireks elamuehituseks (E5), tekib väljapoolt valda juurdetulijate poolt omavalitsusele surve rajada nende elukvaliteedi tagamiseks täiendavaid tehnilise ja sotsiaalse infrastruktuuri ehitisi (WIFI tugijaam, parklad, lasteaiad jne). Ressursside nappuse korral, tuleb seda teha teiste piirkondade arvelt.

3. Linnuse külas, Kunda jõel on kavas rekonstrueerida hüdroelektrijaam. Umbes 80 a tagasi Kunda jõel eksisteerinud vana hüdroelektrijaama rekonstrueerimine on ülnimetatud seaduse § 6(1), 21) alusel määratletav olulise keskkonnamõjuga tegevusena. Kuid vana jaama säilinud vesiehitistega (õigemini nende jäänustega) on keskkond aegade vältel kohanenud. Oluline keskkonnamõju avaldub

rekonstrueerimistööde ajal. See nõuab seda, et rekonstrueerimisprojekt (või jaama vee-erikasutusloa taotlus) peab loetlema kõik keskkonnamõju leevendamise abinõud.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande sõnum huvitatud isikutele on – enne kui midagi rajada-teha peab olema ettekujutus ettevõtmise keskkonnamõjust. Tuleb võtta teadmiseks, et vallas pole oodatud objektid mis oma mõjuga koormavad keskkonda ning mis on loetletud Vabariigi Valitsuse 15. juuli 2003. a määruses nr 198 Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekirja.

5.4.2 Üldplaneeringu puudumisest esilekerkiv oluline keskkonnamõju

Kui puudub valla üldplaneering siis Planeerimisseaduse §17 (1), 3) kohaselt kooskõlastab detailplaneeringu, mis koostatakse maa-alale, mille kohta puudub kehtestatud üldplaneering, maavanem.

Isegi kui detailplaneeringute koostamisel arvestatakse Lääne-Viru maakonna teemaplaneeringu ASUSTUST JA MAAKASUTUST SUUNAVAD KESKKONNATINGIMUSED seisukohtadega, jääb võimalus selleks, et tegevuste juures ei arvestata neid suunavaid keskkonnatingimusi sisuliselt. Üldplaneering aga aitab vältida olulist keskkonnamõju seepärast, et:

1. Planeerimisseaduse § 16 (2) kohaselt korraldatakse üldplaneeringu eskiislahenduste ja planeeringu tutvustamiseks avalikke arutelusid. Nende ajal saab korraldada ka eelselektiooni olulise keskkonnamõjuga tegevuste ja mõju ulatuste osas.
2. Planeeringuga on määratud detailplaneeringu kohustusega alad ja juhud. See loob hea eelduse, et detailplaneeringuga algatavale tegevusele tagatakse ka keskkonnamõju hindamine. Omaette algatatud detailplaneeringu korral võib keskkonnamõju hindamist tõrjuda formaalse väitega, et tegevus ei mahu otseselt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 reguleerimisalasse.

Planeeringu puudumise tulemuseks võib olla, et valla areng ei pruugi jääda kooskõlla valla arengukava eesmärkidega või on see areng:

- aeglane (mis aga tähendab arengus mahajäämust naaberomavalitsusest);
- huvigruppide ja äriplaanide survele allutatav;
- liiga maakondliku tasandi tõmbekeskuste keskne.

Võib prognoosida survet valla võimuorganitele anda roheline tee tegevusteks või jätkata tegevusi, mida keskkonnaekspertide arvates saadab oluline keskkonnamõju. Need oleksid alljärgmised:

- arendajakeskne Mahu, Letipea ja Kaliküla külades elamute ehitamine enne ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava ja jäätmekava alusel tehtavaid investeeringuid. Läbi kehtestatud detailplaneeringute elamuehituse kumuleerumine – tulemus metsa raadamine > 100 ha. Mõju subjekt olenevalt asukohast: Toolse jõe vee kvaliteet ja/või maastike omapära ja ilme ülalnimetatud külades;
- tuulepargi arendamine Põhja-Eesti pankrannikule alustades 2-3 generaatorilise tuulepargiga (alla olulise mõjuga ruumilise objektide arvu) ja

sealt edasi vaikne laiendamine. Lähtuvalt tuulesobilikust paigutusest mõju võimalik Kaliküla ja Malla küla maastiku omapärale ja ilmele;

- eramuehituse ülemäärane koondumine Toolse, Kunda ja Pada jõe kallastele (veevõtt- ja reoveekäitlus enne ühisveevärgi arengukava olemasolu). Mõju jõgede veekvaliteedile ja sealtkaudu vee-elustikule;
- Ojaküla liivakarjääri laienemine Toolse looduskaitse alasse. Mõju metsa ökosüsteemile ja linnakaitse alale Roogsaare lahes;
- kruusa/liiva pealtmaakaevandamine (karjääri rajamine) > 25 ha alalt Siberi külas. Mõju Malla oja kaudu Kunda jõe vee kvaliteedile;
- riiklikust põlevkivi kasutamise arengukavast põlevkivi kaevandamiseks karjääri(de) rajamine. Mõju pinnasevee režiimile, surve Sämi-Kuristiku maastikukaitsealale;
- Mahu külas sadama ja külas puhkeala arendamine olukorras, kus on varakult kokku ostetud maad mida vaja sadama ja puhkeala infrastruktuuri rajatistele. Tagajärg infrastruktuuri rajatiste paiknemine maade omanike diktaadi tulemusena ebaotstarbekalt. Mõju subjekt - rannaala elustik.
- ehitusõigusega puhkealade rajamine kohtades kus on vääriselupaigad. Mõju kaitsealustele liikidele ja nende elupaikadele;
- üle 10 loomühiku loomi omavate lautade omanike poolt õigeaegne investeerimata jätmise ehitistesse, mis peavad tagavama sõnnikuhoidlate ja siloladustamiskohtade veekaitsealadeid. Mõju Kunda ja Pada jõe veekvaliteedile;
- tööstusaladelt saasteainete ning müra levi risk. Mõju naabruses asuvate elanike elukvaliteedile ja tervisele.

Kaardil 1 (nn ohukaart) on näidatud kohad, kuhu jääksid üldplaneeringu puudumisest ülalloeletud olulise keskkonnamõjuga tegevused.

6. Hinnang üldplaneeringu elluviimisest tulenevale keskkonnamõjule

6.1 Keskkonnamõju üldkirjeldus

Vaatamata planeeringu koostamisel valitud positsioonile võimalikult vältida olulise keskkonnamõjuga tegevusi ja piirata nende eeldusi, jätab kehtestatav planeering võimalusi tegevusteks, millede juures mõju mõnele keskkonnakomponendile avaldub ikkagi. Ka neid mõjusid tuleb strateegilisel hindamisel tuleb käsitleda (KMH ja KJ seadus § 32(4)). Käesoleval hindamisel on seda tehtud kirjeldavalt, kasutades eeldatavalt väheoluliste keskkonnamõjude iseloomustamiseks kategooriaid ja hinnangulist intensiivsust. Milliseid kategooriaid kasutada, millistele keskkonnaelementidele mõju avaldub ja kui intensiivselt, seda peab keskkonnaekspert oskama tajuda igal konkreetsel hindamisel. Universaalset, igale juhtumile sobivat mõjude kirjeldamise viisi pole, nagu näiteks, pole tõestatud, et madalsageduslik elektromagnetiline kiirgus maapinnast kõrgemal (kõrgepingeliinid) avaldab vahetut, kestvat ja kumulatiivset mõju põhjaveele.

Üldiselt (tulenevalt asjade/toodete eluea tsüklist) kaasnevad planeeringu alusel rajatavate ehitistega järgmised tegevused: rajamine, eksistents/kasutamine/remont ja likvideerimine. Kõigi nende tegevuste keskkonnamõjude hindamisel on hindamismeetodiks olnud maatriksmeetod (Tabel 5). Tabelis on näidatud (keskkonna)mõju loodusele ja kultuurilis-sotsiaalsele olukorrale ning hinnatud mõju intensiivsust. Mõjud on väljendatud dialektiliselt – kategooria paarina: oluline-väheoluline, kaudne-vahetu, hajuv-kumuleeruv, lühijalaline-kestev. Mõju intensiivsust on hinnatud kasutades alljärgmist skaalat:

- 0 – mõju puudub (sel juhul mõju iseloomustamiseks ka kategooriad irrelevantsed);
- 1 – väike/tagasihoidlik mõju;
- 2 – arvestatav/mõõdukas mõju;
- 3 – oluline mõju.

Üldplaneeringu keskkonnamõjude maatriks

Tabel 5

Keskkonnakomponent		Tegevus				
Loodus	Sotsiaal- kultuuriline	Rajamine	Kasutamine	Remont (suuremahuline)	Likvideerimine, rekultiveerimine	Rajamine omavalitsuse ülese otsustusega*
Maastik ja põllud		2 vahetu, lühiajaline ja kumuleeruv	1 vahetu, kestev, 1 kumuleeruv	1 kaudne, hajuv, 2 lühiajaline	1 vahetu 2 lühiajaline, hajuv	2 vahetu, kestev 3 kumuleeruv
	Miljööväär- tuslikud alad	2 vahetu, lühiajaline ja kumuleeruv	1 vahetu, kestev, 1 kumuleeruv	0	1 vahetu 2 lühiajaline, hajuv	2 kaudne, kestev
Pinnavesi		2 vahetu, lühiajaline 1 kumuleeruv	1 vahetu, kestev ja hajuv	1 vahetu, kestev ja hajuv	1 vahetu, 2 lühiajaline	2 vahetu, kestev, 1 kumuleeruv
Põhjavesi		1 kaudne, hajuv 2 lühiajaline	1 vahetu, kestev	0	1 vahetu, 2 lühiajaline	1 hajuv, lühiajaline
Mets floora, fauna		2 vahetu, lühiajaline 1 kumuleeruv	1 vahetu, kestev ja hajuv	1 vahetu, hajuv, 2 lühiajaline	1 vahetu, kumuleeruv 2 lühiajaline	2 vahetu, kestev, 2 kumuleeruv
Õhukvali- teet ja müra		2 vahetu, lühiajaline 2 hajuv	1 vahetu, kestev ja hajuv	1 vahetu, lühiajaline ja hajuv	1 vahetu, lühiajaline ja hajuv	1 vahetu, kestev ja hajuv
	Elukvaliteet kompaktse asustusega – aladel	2 vahetu, lühiajaline 1 kumuleeruv	2 vahetu, kestev	1 vahetu, kestev ja hajuv	2 vahetu, lühiajaline ja hajuv	0
	Elukvaliteet hajaasustus- aladel	1 kaudne, lühiajaline	1 kaudne, kestev	0	1 kaudne, lühiajaline	1 vahetu, 2 kestev
	Kultuuripärand	1 vahetu, lühiajaline	1 kaudne	0	1 kaudne, lühiajaline	1 kaudne
Maapõu		2 vahetu, kumuleeruv	1 vahetu, kestev	1 kaudne, hajuv	2 vahetu lühiajaline ja hajuv	2 vahetu, kestev 3 kumuleeruv
Prevaleeruv kategooria ja mõju intensiivuste summa		24, lühiajaline	13, kestev	10, hajuv	22, lühiajaline	23, kestev

*) eeldus, otsuste langetamisel arvestatakse planeeringute hierarhias (osas 3) kirjeldatud asjaoludega

Empiiriline hindamine osutab olulisele ja kumuleeruvale mõjule maavarade kaevandamisest (turba-, kruusa-, liivakarjääride rajamine) ja infrastruktuuri ehitiste (tee, kõrgepingeliin või olulise ruumilise mõjuga objekt) rajamisest.

Üldjuhul avaldab ehitiste kiire rajamine keskkonnale enam mõju kui ehitiste kasutamine – nn tegevuse kontsentreerumise nähtus. Kui esimesel juhul on tegemist lühiajalise ja lokaalse mõjuga, siis kasutamisel vastupidi – tegemist on kestva ja stabiilse mõjuga. Sellest tuntud tõest kasvab soovitus omavalitsusorganile – enne vajalike otsuste langetamist peab omama teavet tulevase ehitise keskkonnamõju kohta nii tema rajamisel kui ka kasutamisel.

On võimalik, et arendustegevus valla territooriumil avaldab mõju keskkonnale läbi maa võõrandamise omavalitsuseülese otsuste alusel. Riigi (aga ka maakonna) tasandil koostatavate uute kavade ja plaanide suhtes, mis sisaldavad viiteid või osutusi valla territooriumil asuvatele kinnistutele tuleb omavalitsusel olla tähelepanelik. Kavades võib olla tahtmatult sisse kodeeritud karakteristikutelt isegi olulisim mõju keskkonnale, kui seda on kirjeldatud tabelis 5. Varjatud ja käsitlemata keskkonnamõju realiseerumisest kannatab ennekõike kohalik elanikkond*. Ei ole liigne korrata triviaalset tõde, et juhul kui kavandatavas vallaüleses (arengu)kava keskkonnamõju strateegilises hindamises tuvastatakse olulised mõjud, peab omavalitsusorgan olema veendunud, et mõju leevendamise meetmed on reaalselt saavutatavad ja see saavutamine ei kaeta omavalitsuse eelarvest.

*) Muuga söeterminali juhtum Jõelähtme valla Ülgase külas.

6.2 Mõjude eeldatav lokaliseerumine

Kui jätta kõrvale punktis 5.4.1 osutatud tegevused, siis ülejäänud arendused jäävad väheoluliste keskkonnamõjude valdkonda. Täiendavalt tabelile 5 on eeldatud, et lähitulevikus valmivad valla ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooni arengukava, milles määratletakse reovee kogumisalad vastavalt elamualade arendamisele tekkivate (uute) elamute lõikes, teede arengukava ja eeldatavasti aastatel 2010-2011 korrigeeritav jäätmekava.

Üldplaneeringus on reoveekogumisalad määratletud lähtuvalt Keskkonnaministri 15. mai 2003. a määrusest nr 48 Reovee kogumisalade määramise kriteeriumid. Kuna võimalik on veevõtt Kambrium-Vendi veekihi mis on geoloogiliselt reostuse eest kaitstud, siis põhjavee kaitstuse kohaselt on reostuskoormuse kriteeriumiks 30 ie/ha. Reoveekogumisaladena on määratlevad:

- Viru-Nigula küla;
- Kaliküla (seejärel kui enamus suvilatest ehitatakse eramuteks).

Käesolevas osas kirjeldatakse tegevuste mõju külade tasandile lokaliseeritult.

Suhe tegevus-keskkonnamõju

Tabel 6

Küla	Tegevus või alade reserveerimine	Hinnanguline keskkonnamõju
Aasukalda	Elamualad Pada jõe kaldale. Segahoonestus- ja tootmisalad, kus ainult keskkonnasõbralik tootmine.	Surve rohekoridori taimestikule ja Pada jõe Vahetu, kestev.
Iila	Üldkasutatav ala ainult.	-
Kabeli	Tagasihoidlik eramuehituse võimalus kohaliku tee suunas.	-
Kaliküla	Nn suvilate piirkonnas kompaktne asustus. Vähene elamualade juurdekasv.	Surve Toolse jõe. Enne reoveekogumisala vahetu, kestev, hiljem kaudne, kestev.
Kanguristi	Tootmisala Kongla oja naabruses.	Surve Kongla oja ja Pada jõe veekvaliteedile. Surve vahetu, kestev.
Kiviküla	-	-
Koila	Elamualad.	-
Kunda	Elamualad.	-
Kurna	Elamualad.	-
Kutsala	Üldkasutatav ala, tootmisala.	-
Kuura	-	-
Letipea	Uued elamualad, puhkealad. Osa maastikukaitsealal.	Surve maastikukaitsealale. Vahetu, kestev.
Linnuse	Mitmed eripalgelised alad. Enamuses elamualad maantee 17157 äärde.	Surve Kunda jõe. Vahetu, kestev.
Mahu	Rohkesti elamualasid ja puhkealasid. Külalissadama avamine sellest sesoonne sadamalogistika.	Surve maakondlikule rohevõrgustiku tuumalale ja rannajoonele. Vahetu, kestev
Malla	Tootmisalad.	Surve maastiku ilmekusele. Vahetu ja kestev
Marinu	-	-
Metsavälja	-	-
Nugeri	Tootmisala ja tagasihoidlik elamuala	-
Ojaküla	Elamuala ja liivakarjäär + teised tootmisalad, ettevõtlusalad	Surve Toolse paljandi alusele metsale, vahetu, kestev.
Paasküla	-	-
Pada-Aruküla	Viru-Nigula tuulepark. Üldkasutatav maa.	Surve roheline võrgustiku koridorile. Kaudne, kestev. Surve maastiku ilmele. Vahetu, kestev.
Pikaristi	Üldkasutatav maa.	-
Pärna	Karjääri kasutamine	Karjääri naabruses surve floorale, faunale. Vahetu, kestev.
Samma	-	-
Selja	Tootmisala ja üldkasutatav ala.	-
Siberi	Elamualad ja liivakarjäär	Surve Malla ojale, sealt kaudu Kunda jõe ja rohekoridorile. Vahetu, kestev.
Simunamäe	Elamualad	Surve Rihula ojale. Vahetu, kestev.
Toomika	-	-
Tüükri	Viru-Nigula tuulepark	Surve maastiku ilmele. Vahetu, kestev.

Unukse	Elamualad	-
Varudi	-	-
Vasta	Elamuala ja üldkasutatav ala	-
Viru-Nigula	Elamu-, tootmis- ja ettevõtlusalad.	Surve muinsus- ja kultuurimälestistele. Vahetu, kestev. Mahu sadama logistikast tekkiv lisamõju kaudne, kestev
Võrkla	Uus tee (eeldusel et vana tee kasutamine lakkab).	Surve teemaa naabrusele. Vahetu, kestev.

Kokkuvõtvalt. Arendustegevus ei jaotu valla külade vahel ühtlaselt. Seda pole ka eesmärgiks seatud, sest keskkonnaolud ja võimalused on piirkonniti erinevad. Mõjude vahetu-kestev lokaliseerimine on Kunda linna naabruses, Letipea, Mahu, Vasta ja Viru-Nigula külas. Nendega peab arvestama silmas vältimaks kumuleerumist olulisteks. Näiteks maanteel 17159 mürataseme kasv seoses Mahu sadamaga, Ojakülas Toolse liivamaardla „sisenemise“ Toolse looduskaitse alasse, Siberi külas liivakarjäär jne.

7. Meetmed üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju vältimiseks/leevendamiseks

Arengu ennetav suunamine olulise keskkonnamõju vältimisele on parim mõju leevendamise võtte. Ei tohi lubada üldplaneeringust ja tulevastest arengukavadest (eeldatavalt on nende juures ka keskkonnamõju hinnatud) kõrvalekalduvaid tegevusi. Keskkonnamõju ennetava vältimise põhimõtet on üldplaneeringus püütud maksimaalselt rakendada. Sellest ka planeeringu asjakohased nõuded ja piirangud, e leevendusmeetmena on käsitletavat üldplaneeringu osas 4 loetletud piirangud. Allpool on esile toodud mõned olulisemas planeeringulised piirangud:

- elamuehituses ühepereelamute ehitamine; suurelamute ekspluatatsioon senikaua kuni nende seisukord aja nõudeid rahuldav või uute elamute rajamine osutub säilitamisest kallimaks;
- jõulise elamualade ja infrastruktuuri arendamisega Letipea, Mahu, Aasukalda, Viru-Nigula külade piirkonnas ja tootmisalade arendamisega Kunda linna naabruses tekkiva keskkonnamõju leevendamiseks järgida Üldplaneeringu osa 2.12 **Detailplaneeringu kohustusega alad**. Vastavalt ehitusmäärusele on vallavalitsusel pädevus välja töötada detailplaneeringu lähtetingimusi, sh seada lähtetingimuseks, et planeering käsitleb keskkonnamõjude leevendamist;
- piiratud elamuehitusena üldplaneeringu puhkealal sihtotstarbega P2 ehitusõiguse andmine katastriüksusele mitte alla 1,5 ha lubades seal püstitada ühekordse hoone;
- veealade ulatus Mahu külas;
- kohustus Riigi metsamajanduskeskusele teatada vallavalitsust lageraietest riigimetsas;
- kasutusse võtta olemasolevate tootmishoonetega alad, alles nende ammendumisel võib võtta kasutusele uusi alasid;
- looduslike alade osatähtsus roheline võrgustiku tugialades ei tohi olla < 90 %;
- Muinsuskaitseameti ning Viru-Nigula vallavalitsuse loata on kinnismälestisel keelatud teatud tegevused. Näiteks võib mälestist konserveerida, restaureerida või remontida ainult muinsuskaitse eritingimusi järgiva projekti alusel ja erialaspetsialisti muinsuskaitsele järelevalve all;
- majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel on ilma valitseja nõusolekuta keelatud;
- veekogude kallastel piirangu ja ehituskeeluvööndite laiused;
- veekaitsevöödi ulatused.

Teise mõjusid leevendava abinõuna on käsitletav valla territooriumil tegutsevate äriühingute, kes omavad keskkonnalubasid, loanõuetest kinnipidamise jälgimine. Üldjuhul sisaldavad load tehnilisi ja keskkonnakaitse nõudeid. Soovitav oleks vallavalitsusel küsida maakonna keskkonnateenistusest kuidas ja kui korrektselt ettevõtte peavad kinni loanõuetest. Loatingimuste korrektne täitmine ettevõtte poolt loob usaldusliku tausta selleks, et ettevõtte ei jäta oma arendustegevus kahe silma vahele võimalikke keskkonnamõjusid.

Kolmanda keskkonnamõju leevendamise meetmena on volikogude valitsemisaegasid ületav kokkulepe, et kehtestatud üldplaneeringu seisukohtadest ei taanduta kergekäeliselt. Püsiva ja jäiga kokkuleppe vajalikkus tuleneb alljärgnevast:

- ka kõige keskkonnasäästlikuma üldplaneeringu kohaselt toimuv kohalik arendustegevus toob kaasa „nii kui nii tekkiva keskkonnamõju“. Strateegiline meede nende ohjamiseks on mitte lasta tegevusi alustada-kulgeda viisil, kus käesolevas hindamises esiletoodud ja ebaoluliseks või kaudseks hinnatud keskkonnamõju kumuleeruks oluliseks. Tagasihoidliku, kaudse, väheolulise mõju ülekasvamise-kumuleerumise risk on seotud ennekõike vallas tegutsevate ettevõtetega, sest nad on kohalikul tasandil arvestatavad tööandjad ja nende projektid on kohalikul tasandil alati teretulnud. On oht, et ettevõtete poolt tellitud projektide hindamisel käsitletakse keskkonnamõju leevendusnõudeid formaalselt. Tulemuseks on küll keskkonnamõju hindamises kõiki protseduure läbinud projekt, mis aga pealiskaudse mõjude hindamise tulemusel võib realiseerudes ilmutada mõjude osas tegelikku palet.

Omavalitsuse positsioon peab olema selles, et põhjalikult hinnatud ja läbi arutatud keskkonnamõjuga projekt, kus on ka loetletud karmid mõjude leevendusnõuded on alati kasulikum kui nn ülemääraselt ja omavaheliste kokkulepete alusel leevendatud projekt.

8. Raskused-takistused keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel

Olulisi objektiivseid raskusi-takistusi ei esinenud. Teatud raskusena võib välja tuua Viru-Nigula valla jäätmekava võimaliku disharmonia selgitamist Lääne-Viru Maakonna jäätmekava p.2.3 Jäätmekäitluse mõju keskkonnale. Teatavasti on maakonna jäätmekava seadnud eesmärgi, et jäätmetekitajad oleksid haaratud korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja oleks saavutatav kontroll jäätmevoogude üle.

Võib prognoosida, et antud lõik täieneb aruande avalikustamisel esitatud seisukohtadest.

9. Olulise keskkonnamõjuga tegevuste seireks kavandatavad meetmed ja indikaatorid

Seiremeetmed seatakse kolmele tegevusele mis arenguga võib viia olulise keskkonnamõju tekkele. Seiremeetmed on ennekõike vallavalisuse tasandil rakendatavad strateegilis-ennetavad, administratiiv-metoodilised meetmed. Need on asjakohaste kavade, projektide tellimine, korrektne asjaajamine (tingimused, lähteülesanded) ja vajalikud kooskõlastused (Tabel 7). Täpsed seireparameetrid, sagedused ja seireobjektid aga loetletakse projektide juurde kuuluvas kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise aruandes.

Mõjude seiremeetmed

Tabel 7

Olulise keskkonnamõjuga tegevus	Strateegiline seiremeede
Üldplaneeringuga võimalik:	
Põhjavee võtmine üle 200 tuh m ³ /a Meetme eesmärk: veevõtul ei tohi ületada taset 200 tuh m ³ /a.	1. Valla Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas uute puurkaevude ja tuletõrje veevõtukohtade arvu määramine piirkonnas; 2. Uute vee-erikasutuslubade taotluste kooskõlastamisel ülatooduga arvestamine.
Üldplaneeringuga lubatav:	
Mahu külalissadam	1. Kõik omavalitsuse poolt andtavat load kuni sadama passi saamiseni. 2. Sadama kandmine riiklikusse sadamate registrisse. 3. Sadama eeskirja kehtestamine. 4. Kui sadam jääb munitsipaalomandisse operaatori leidmine, (otstarbeka omandivormi soovitamise sadama arengukavas). 5. Rutiinne suhe Veeteede ametiga nõuetekohaste sadama funktsioonide täitmise ja teenuste osutamise kontrolli osas sadama operaatori poolt.
Linnuse külas hüdroelektrijaam	1. Vallavalitsuse poolt kooskõlastatud vee-erikasutusloa taotlus ja loatingimused. Tingimused tulenevad jaama rekonstrueerimisprojektis või keskkonnamõju hindamise aruandes antud keskkonnamõjude leevendamise võtetest ja seirenõuetest.

	2. Vallavalitsuselt ehitus- ja kasutusluba. 3. Jaama operaatorilt hüdromeetrilised andmed. Alus: Keskkonnaseire seadus, § 5 (4) Ettevõtja keskkonnaseire.
--	--

Oluline on ka üldplaneeringu nn poliitiline seire. Kuigi tegemist pole otseselt keskkonnaseirega selle mõiste otseses tähenduses, on mõte selles, et kindlate kokkulepete alusel hoitakse ära väheolulisi keskkonnamõjusid omavate tegevuste läbiviimist viisil, kus need saaksid võimenduda-kumuleeruda oluliseks. Ideaalne on vallavolikogude koosseisude ülene tahe algatada detailplaneeringud vastavalt Üldplaneeringu osale 2.12. ja iseenesest mõistetavalt, lähtuvalt valla Ehitismääruse p. 1.16-st. Indikaatoriks on see, et pole ühtegi valla volikogu otsust detailplaneeringu algamata jätmisest.

Planeeringutega lubatud tegevuste keskkonnaseire indikaatoriks oleksid vallaelanike asjakohased arvamused, ettepanekud aga ka kaebused. Indikaatoriks pole arendusalade naabrite üldsõnalised rünnakud-ähvardused ja käremeelsus arendaja-tegutseja aadressil, vaid konkreetse tegevusega seotud, dokumentaalselt fikseeritud argumendid ning häiringute kiretud kirjeldused esitatuna vallavalitsusse. Vastavalt avalduste vastamise korrale, peavad kodanikud saama oma probleemidele korrektsed vastused. Indikaatoriks on sel juhul lahendatud olukordade või kokkulepete arv, mitte probleemi kohta peetud kirjavahetuse ühikud. Juhul kui kaebuseid ja ettepanekuid pole, ei tähenda see seda, et nn avalikkuse poolt seire puuduks. Kuid tegutseva objekti seireindikaatorina nn **null-kaebuse nähtus** töötab, sest ta näitab, et objekti põhjustatud keskkonnamõju on sedavõrd ohjatud, et ta ei ületa häiringu taset.

10. Kokkuvõte

Hindamise

eesmärk Viru-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine lähtus eesmärkide seadmisel Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest.

Arvestatavad on ka allpool toodud eesmärgid:

- näidata valla arenguvisioni ja üldplaneeringu kooskõla piirkonna keskkonnavõimalustega;
- tekitada valla elanikkonnas positiivne hoiak ja meelestatus valla arenguväljavaadete osas;
- olla valla volikogule abivahendiks üldplaneeringu kehtestamisotsuse langetamisel.

Lähte

materjalid

Hindamine toetus reale valla olusid käsitletavatele lähtematerjalidele. Olulisim neist oli Arengukava, mis konstateerib, et vallal puudub üldplaneering. Seoses sellega puudub vallal selge seisukoht maade kavandatava sihtotstarvete kujundamises.

Arengukava analüüsib valla majanduslikku ja sotsiaalset olukorda, keskkonnaseisundit. Esile on toodud kolm arengueelistust:

- infrastruktuuri- ja kommunikatsioonivõrkude välja arendamine ning teenuste kättesaadavaks tegemine;
- konkurentsivõimelise hariduse pakkumine, mitmekesise kultuurielu korraldamine ning sotsiaalabivõrgu tõhus toimimine;
- elanikkonna kasvu soodustamine, ettevõtluse arendamine ning majandustegevuse mitmekülgsemaks muutmine.

Kui valla üldplaneering aitab tõsta või parandada vallaelanike elukvaliteeti rikkumata looduskeskkonda, siis saab sellest olema suur konkurentsieelis teiste omavalitsuste suhtes.

Hindamise

protsess

Keskkonnamõju hindamise protsessis võeti teadmiseks ja aluseks keskkonnaseisundi kirjeldus ning paljude keskkonda oluliselt ilmestavate objektide/subjektide paiknemine (loodukaitse- maastikukaitse alad, rohevõrgustiku tuumaalad ja koridorid, väärielpaigad jne). Seejärel analüüsiti planeeringulahendusi. Oluliste mõjude ilmselgel esinemisel korrigeeriti planeeringulahendust (näiteks tingimuste seadmine tulemastel elamualadel). Analüüs käsitles nii laiemaid alasid (Letipea poolsaar) kui ka külad tasandit (Viru-Nigula küla). Hinnati ka vallas tegutsevate ettevõtete potentsiaali keskkonnale mõju avaldamise osas.

Arengu

alternatiivid

Keskkonnaekspert sõnastas arengualternatiivid kasutades valla arengustrateegias esiletõstetud 3 strateegia valdkonda ning külade iseloomustust.

Alternatiivi sõnastamisel arvestati Lääne-Virumaa maakonna teemaplaneeringus asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimusi. Esitatud on kaks alternatiivi: areng kas toimub arengukava ja teda toetava Üldplaneeringu kohaselt või mitte.

Hindamine osutab sellele, et suunates arengu alternatiivi **Üldplaneering olemas**, jäävad üldplaneeringuga tekitatavad keskkonnamõjud väikseimaiks. Teiseks toetab Üldplaneering valla arendamist ka arengukava käsitusperioodi lõppedes. Aastast 2008 võib kehtestatud üldplaneeringut (juhul kui ei koostata uut arengukava) lugeda kui arengukava jätkumist. Seda seepärast, et üldplaneering on esiteks lähtunud arengukava eesmärgist (kasvav valla elanikkond, ergo kasvav tulubaas ja paremad võimalused arenguks) ning teiseks, on planeering oma lahendustes arvestanud piirkonna keskkonnavõimalustega ja piirangutega. Neid asjaolusid silmas pidades pole tandemile arengukava- üldplaneering (loe parimale alternatiivile) asendust.

Olulised keskkonnamõjud

Keskkonnaekspert näeb üldplaneeringu puudumises seda, et valla areng ei kulge arengukava kohaselt või jääb areng seetõttu aeglaseks, ebaühtlaseks, huvigruppide survest ja ettenägematutest asjaoludest sõltuvaks ning olulisi keskkonnamõjusid omavatega tegevustega haavatavaks.

Need oleksid alljärgmised:

- arendajakeskne Mahu, Letipea ja Kaliküla külates elamute ehitamine enne ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava ja jäätmekava alusel tehtavaid investeeringuid. Läbi kehtestatud detailplaneeringute elamuehituse kumuleerumine – tulemus metsa raadamine > 100 ha. Mõju subjekt olenevalt asukohast: Toolse jõe vee kvaliteet ja/või maastike omapära ja ilme ülalnimetatud külates;
- tuulepargi arendamine Põhja-Eesti pankrannikule alustades 2-3 generaatorilise tuulepargiga (alla olulise mõjuga ruumilise objektide arvu) ja sealt edasi vaikne laiendamine. Lähtuvalt tuulesobilikust paigutusest mõju võimalik Kaliküla ja Malla küla maastiku omapäradele ja ilmele;
- eramuehituse ülemäärane koondumine Toolse, Kunda ja Pada jõe kallastele (veevõtt- ja reoveekäitlus enne ühisveevärgi arengukava olemasolu). Mõju jõgedele veekvaliteedile ja sealtkaudu vee-elustikule;
- Ojaküla liivakarjääri laiendamine Toolse looduskaitse alasse. Mõju metsa ökosüsteemile ja linnakaitse alale Roogsaare lahes;
- kruusa/liiva pealtmaakaevandamine (karjääri rajamine) > 25 ha alalt Siberi külas. Mõju Malla oja kaudu Kunda jõe vee kvaliteedile;
- riiklikust põlevkivi kasutamise arengukavast põlevkivi kaevandamiseks karjääri rajamine. Mõju pinnasevee režiimile, surve Sämi-Kuristiku maastikukaitsealale;
- Mahu külas sadama ja külas puhkeala arendamine olukorras, kus on varakult kokku ostetud maad mida vaja sadama ja puhkeala infrastruktuuri rajatistele. Tagajärg infrastruktuuri rajatiste paiknemine maade omanike diktaadi tulemusena ebaotstarbekalt. Mõju subjekt - rannaala elustik.

- ehitusõigusega puhkealade rajamine kohtades kus on vääriselupaigad. Mõju kaitsealustele liikidele ja nende elupaikadele;
- üle 10 loomühiku loomi omavate lautade omanike poolt õigeaegne investeerimata jätmine ehitistesse, mis peavad tagavama sõnnikuhoidlate ja siloladustamiskohtade veekaitsenõudeid. Mõju Kunda ja Pada jõe veekvaliteedile;
- tööstusaladelt saasteainete ning müra levi risk. Mõju naabruses asuvate elanike elukvaliteedile ja tervisele.

Üldplaneering lubab kolme olukorda kus on potentsiaal oluliseks keskkonnamõjuks.

1. Jõuline elamualade ja infrastruktuuri arendamine piirkonnas, mis jääb valda tinglikult poolitavast teljest riigimaantee nr 20 naabruses kirdesse (külad Letipea, Mahu, Aasukalda, Viru-Nigula jne, joonis 3), siis võib sellel alal elanikkond elamualade täisehitamise tulemusel kasvada suurusjärguni 3000-3200 elanikku. Veetarve (loe veevõtt) oleks sel juhul ca 138 tuh m³/a. Juhul elanike juurdekasvuga lisanduvad ka veekasutusega seotud uued töökohad ja ettevõtlus, siis võib piirkonnas veetarve ületada 200 tuh m³/a. Sel juhul on arendus juba olulise keskkonnamõjuga. Seda arenguperspektiivi peab silmas pidama valla Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava aga ka valla jäätmekava. Võimalik, et jäätmekava vajab korrigeerimist jäätmeveo piirkondade ja jäätmete kogumiskohtade paiknemise osas.

2. Külalissadama (Harrastusmeresõitjatele teenuseid osutavate sadamate klassifikatsioon ja nendes sadamates osutatavate teenuste üld- ja miinimumnõuded. Teede- ja sideministri 12. juuli 1999. a määrus nr 40 mõistes) rajamine tootmisalale Mahu külas. Kuigi Mahu külalissadama rajamine ei ole formaalselt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise süsteemi seaduse § 6(1) 16) nõude alla mahtuv, võib sadamas väikelaevade (veeväljasurvega < 1350 t) tarbeks ette näha suurt sadamateenuste mahtu ja võimalik, et ka kümme sildumiskoha rajamise vajadust. Ka olemasolevate teede 17159 ja 17160 ning Vörkla külas uue teelõigu rajamine kuni E20-ni loob eelduse uue transpordikoridori tekkeks maanteelt E20 enne Pada orgu kuni Mahu sadamasse. See toob kaasa Viru-Nigula külas Kalvi tee ja mitmete ristmike ümberprojekteerimise ja -ehitamise.

3. Linnuse külas, Kunda jõel kavatsetakse rekonstrueerida hüdroelektrijaam. Umbes 80 a tagasi Kunda jõel eksisteerinud vana hüdroelektrijaama rekonstrueerimine on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimisseaduse § 6(1), 21) alusel määratletav tegevusena, millel oluline keskkonnamõju. Kuid jaama säilinud vesiehitistega on keskkond aegade vältel kohanenud. See aitab rekonstrueerimisprojekti koostajatel hästi läbi töötada keskkonnamõjude leevendamismeetmed

Oluliste mõjude leevendamine

Keskkonnamõju esmase leevendusmeetmena on käsitletav üldplaneeringu osas 4 loetletud nn planeeringulised piirangud.

Teisese mõjusid leevendava abinõuna on valla territooriumil tegutsevate äriühingute, kes omavad keskkonnalubasid, loanõuetest kinnipidamise jälgimine. Soovitav oleks vallavalitsusel küsida maakonna keskkonnateenistusest, kuidas ja kui korrektselt ettevõtted peavad kinni loanõuetest. Loatingimuste korrektne täitmine ettevõtte poolt loob usaldusliku tausta selleks, et ettevõtte ei jäta oma arendustegevus kahe silma vahele võimalikke keskkonnamõjusid.

Kolmanda keskkonnamõju leevendamise meetmena on volikogude valitsemisaegasid ületav kokkulepe, et kehtestatud üldplaneeringu seisukohtadest ei taanduta kergekäeliselt. Ka kõige keskkonnasäästlikuma üldplaneeringu kohaselt toimuv kohalik arendustegevus toob kaasa „nii kui nii tekkiva keskkonnamõju“. Strateegiline meede nende ohjamiseks on mitte lasta tegevusi alustada-kulgeda viisil kus ebaoluliseks või kaudseks hinnatud keskkonnamõju kumuleeruks oluliseks. Tagasihoidliku, kaudse, väheolulise mõju ülekasvamise-kumuleerumise risk on seotud ennekõike vallas tegutsevate ettevõtetega, sest nad on kohalikul tasandil arvestatavad tööandjad ja nende projektid on kohalikul tasandil alati teretulnud. On oht, et ettevõtete poolt tellitud projektide hindamisel käsitletakse keskkonnamõju leevendusnõudeid formaalselt. Kui see oht realiseerub, on tulemuseks küll keskkonnamõju hindamises kõiki protseduure läbinud projekt, mis ilmutab realiseerudes oma tegelikku palet mõjude osas.

Omavalitsuse positsioon peab olema selles, et põhjalikult hinnatud ja läbi arutatud projekt, kus on ka loetletud karmid mõjude leevendusnõuded on alati kasulikum kui omavaheliste kokkulepete alusel leevendatud projekt.

Mõjude jälgimine

Seire on seotud kolme tegevusega kus eeldatavasti on oluline keskkonnamõju. Seiremeetmed on ennekõike vallavalitsuse tasandil rakendatavad administratiiv-metoodilised meetmed, so on asjakohased kavade, projektid tellimine, korrektne asjaajamine ja vallavalitsuse kooskõlastused. Kokku on osas **5.4.1 Üldplaneeringuga lubatud oluline keskkonnamõju** kirjeldatud tegevuste seireks 10 meedet.

Ka üldplaneeringu nn poliitiline seire on vajalik. Kuigi tegemist pole otseselt keskkonnaseirega, on antud liiki seire mõte selles, et tuleb ära hoida väheolulisi keskkonnamõjusid omavate tegevuste läbiviimist viisil, kus need saavad võimendada mingil voluntaristlikul põhjusel oluliseks. Ideaalne on vallavolikogude koosseisude ülene tahe alata detailplaneeringud vastavalt Üldplaneeringu osale 2.12. ja iseenesest mõistetavalt, vallavalitsus tegutsemise peab kulgema vastavalt valla Ehitusmääruse p. 21-le.

Planeeringutega lubatud tegevuste keskkonnaseire indikaatoriks oleksid vallaelanike keskkonnaküsimusi käsitlevad asjakohased arvamused, ettepanekud ja ka kaebused. Indikaatoriks pole arendusalade naabrite üldsõnalised rünnakud-ähvardused ja käremeelsus arendaja-tegutseja aadressil, vaid konkreetse tegevusega seotud, dokumentaalselt fikseeritud argumendid ning häiringute kiretud kirjeldused. Juhul kui kaebuseid ja ettepanekuid pole, ei tähenda see seda,

et nn avalikkuse seire puuduks, kuid indikaatorina ta töötab, näidates, et mõjud on ohjatud ja häiringuid pole ületanud nn valuläve.

Ekspertide seisukoht

Üldplaneeringu koostamisel arvestati keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustega. Üldplaneeringuga on loodud eeldused valla arengueesmärkide saavutamiseks. Üldplaneering aitab kaasa Viru-Nigula valla arengule, tema tulubaasi kasvule ja tuntusele kui arenev omavalitsus.